

Aktualitātes ES tiesu praksē un likumdošanā ārvalstīs

Rakstu autore: Dace Everte

Vai solidāra atbildība un sodu dubulta piemērošana PVN lietās ir atbilstoša ES tiesībām?

Dranken Van Eetvelde, lieta Nr. C-331/23 (Beļģija)

Dranken ir dzērienu tirgotāja. Tai tiek pārmests, ka tā ir izrakstījusi nepareizus rēķinus par dzērienu piegādi privātpersonām. Patiesībā dzērieni esot tikuši piegādāti klientiem, kas veic uzņēmējdarbību (viesnīcu un ēdināšanas vietu apsaimniekotāji), kuri tos tālāk esot pārdevuši nelegāli – šķiet, ka šo klientu identitāte nav zināma.

Dranken apgalvo, ka saskaņā ar EST judikatūru nevienam nevar noteikt beznosacījuma atbildību par citas personas veikto krāpšanu. Šāda no vainas neatkarīga atbildība pārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai aizsargātu nodokļu iestāžu tiesības un cīnītos pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, un ir pretrunā samērīguma principam. Turklāt iesniedzējtiesa pauž bažas par administratīvu un krimināltiesisku sodu kumulāciju un *ne bis in idem* principu ES Pamattiesību hartas 50. panta izpratnē.

EST spriedums (starp citu, atšķiras no ģenerālvokātes viedokļa):

PVN direktīvai atbilst tāda tiesību norma, kurā, lai nodrošinātu PVN iekasēšanu, solidāra atbildība neatkarīgi no vainas paredzēta nevis tam nodokļa maksātājam, kam parasti būtu jāmaksā šis nodoklis, bet citam nodokļa maksātājam.

PVN direktīvas neitralitātes principam atbilst tāda tiesību norma, ar kuru citam nodokļa maksātājam noteikts solidārs pienākums samaksāt nodokli, neņemot vērā tā tiesības uz maksājamā vai samaksātā priekšnodokļa atskaitīšanu.

ES Pamattiesību hartai atbilst regulējums, kurā atļauta tādu kriminālsodu un krimināltiesiska rakstura administratīvo sodu kumulēšana, kas izriet no dažādiem procesiem par vienāda veida

faktiem, kuri tomēr ir notikuši secīgos finanšu gados un par kuriem uzsākta administratīva vajāšana, kam ir krimināltiesisks raksturs, par vienu finanšu gadu un kriminālvajāšana – par citu finanšu gadu.

Vai nodokļu administrācija var liegt PVN atskaitīšanu par pakalpojumiem, ja tie izmantoti ar nodokli apliekamu darījumu vajadzībām?

Weatherford Atlas Gip, lieta Nr. C-527/23 (Rumānija)

Weatherford Atlas Gip ietilpst sabiedrību grupā Weatherford, kas specializējusies pakalpojumu sniegšanā naftas nozarē. 2016.gadā Weatherford Atlas apvienošanās ceļā pārņēma Rumānijas sabiedrību Foserco SA, kuras darbība ir naftas un dabasgāzes ieguves palīgpakalpojumu sniegšana. 2015. un 2016.gadā Foserco Rumānijā sniedza urbšanas pakalpojumus diviem klientiem: OMV Petrom un Petrofac. Lai tos nodrošinātu, Foserco no Weatherford grupas sabiedrībām bija iegādājusies vispārējus administratīvos pakalpojumus: informātikas pakalpojumus, cilvēkresursus, mārketinga, grāmatvedības un konsultāciju pakalpojumus. Šos administratīvos pakalpojumus sniedza ārpus Rumānijas teritorijas reģistrēti uzņēmumi, un minētajiem pakalpojumiem PVN vajadzībām tika piemērota apgrieztās maksāšanas kārtība. Citas Weatherford sabiedrības arī saņēma šos pašus pakalpojumus.

Nodokļu iestāde atteica tiesības atskaitīt PVN, ko Foserco bija samaksājusi kā priekšnodokli par iegādātajiem administratīvajiem pakalpojumiem, jo:

- 1) nebija iesniegts neviens akts vai dokuments, lai pierādītu saikni starp iegādātajiem pakalpojumiem un pārbaudītā nodokļa maksātāja darbību,
- 2) no iesniegtajiem dokumentiem neizrietēja nedz sniegto pakalpojumu raksturs, nedz to personu identitāte, kas šos pakalpojumus sniegušas, nedz laikposms, kurā tie sniegti, nedz tas, ka minētie pakalpojumi Foserco bija vajadzīgi.

Turklāt nodokļu iestāde nenoliedza, ka attiecīgie administratīvie pakalpojumi faktiski tika sniegti, un neatsaucās uz krāpšanu nodokļu jomā, bet atteicās atzīt tiesības uz atskaitīšanu, jo nebija pierādījumu, ka nodokļa maksātājam šo pakalpojumu iegāde bija vajadzīga.

EST spriedums:

PVN direktīva nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu vai praksi, saskaņā ar kuru nodokļu dienests liedz tiesības atskaitīt PVN, ko nodokļa maksātājs kā priekšnodokli samaksājis, iegādājoties pakalpojumus no grupas uzņēmumiem, tāpēc, ka šie pakalpojumi vienlaikus esot sniegti citām šīs grupas sabiedrībām un to iegāde neesot bijusi vajadzīga vai lietderīga, ja ir pierādīts, ka šis nodokļa maksātājs minētos pakalpojumus vēlāk izmantojis savu ar nodokli apliekamo darījumu vajadzībām.

Raksta autore: Elza Gusāre

Muitas regulējums atļauj papildus nokavējuma procentiem paredzēt sodu par nokavējumu

2024.gada 5. decembra EST spriedums [lietā C-506/23](#)

Puses: *Network One Distribution* SRL pret Rumānijas nodokļu un muitas administrācijām, Finanšu ministriju

Lietas apstākļi

Laikā no 2016. gada 18. marta līdz 2017. gada 28. septembrim *Network One* importēja Rumānijā tradicionālos velosipēdus, elektriskos velosipēdus un rezerves daļas, norādot preču izcelsmes valsti Taizemi.

Pēc muitas pārbaudes, kas tika veikta 2018. gada 30. jūlijā, muiita secināja, ka minēto preču izcelsmes valsts ir Ķīna, nevis Taizeme.

2019. gada 25. septembrī šī iestāde pieņēma lēmumu, ka *Network One* noteikts antidempinga maksājums aptuveni 366 896 EUR. Turklāt minētā iestāde konstatēja, ka *Network One* jāmaksā papildu nodokļu parāds, ko veido, pirmkārt, **nokavējuma procenti** saistībā ar antidempinga maksājumu kopsummā aptuveni 38 652 EUR saskaņā ar Muiitas kodeksa 114. pantu un, otrkārt, **sods par nokavējumu** kopsummā aptuveni 33 399 EUR saskaņā ar Nodokļu procesa kodeksa 176. pantu.

2019. gada 7. decembrī *Network One* cēla prasību Bukarestes apgabaltiesā par šo lēmumu. Šajā ziņā šī sabiedrība tostarp apgalvoja, ka ar Muiitas kodeksa 114. pantu procenti un sodi ir apvienoti vienā likmē, un apstrīdēja Nodokļu procesa kodeksā paredzēto sodu (par nokavējumue) papildu piemērošanu, jo, pēc tās domām, šie sodi bija saistīti ar vienu un to pašu galveno nodokļu

parādu. Šajā saistībā *Network One* norādīja, ka šī prakse pārkāpj minēto Muitas kodeksa 114. pantu, jo tās rezultātā uzliktie sodi tika nepamatoti palielināti.

Tiesas analīzes

Tiesa norādīja, ka **nokavējuma procentu** mērķis ir mazināt sekas, kas izriet no maksājuma termiņa pārsniegšanas, un kompensēt priekšrocības, ko saimnieciskās darbības subjekts nepamatoti gūst no nodokļu parāda samaksas kavējuma, nevis sodīt par šādu kavējumu.

Muitas kodeksa 42. panta 1. punktā būtībā ir paredzēts, ka dalībvalstīm ir jāpiemēro sankcijas par tiesību aktu muitas jomā pārkāpumiem un ka uzliktajām sankcijām ir jābūt iedarbīgām, samērīgām un atturošām. Šī panta 2. punktā ir precizēts, ka šīs sankcijas, kā tas ir šajā gadījumā, var būt **naudas sods**, ko uzliek muitas dienesti.

Turklāt Regulas Nr. 2988/95 (par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību) 4. pantā būtībā ir noteikts, ka pārkāpuma gadījumā nelikumīgi iegūtais labums atgūstams un ka šai atgūšanai **var pieskaitīt procentus**, ko var noteikt pēc vienotas likmes. Tā precizē, ka tajā paredzētie pasākumi nav uzskatāmi par sodiem.

Savukārt šīs regulas 5. pantā ir noteikts, ar tīšu pārkāpumu vai pārkāpumu nolaidības dēļ var uzlikt **administratīvus sodus**, proti, maksājumu, kas ir lielāks par nelikumīgi iegūtajām vai ieturētajām summām, vajadzības gadījumā pierēķinot procentus.

Šajā gadījumā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka Nodokļu procesa kodeksa 176. pantā paredzētie sodi ar nokavējumu ir finansiāla sankcija, kas tiek piemērota parādniekam, kurš nav samaksājis nodokļu parādu paredzētajā termiņā. Tādējādi, ņemot vērā visu iepriekš minēto, ir jāuzskata, ka šāda valsts tiesībās paredzēta sankcija principā nav nesaderīga ar Savienības tiesībām.

Spriedums

Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, Muitas kodeksa 114. pants pieļauj tādu valsts administratīvo praksi, saskaņā ar kuru valsts tiesiskajā regulējumā paredzēto **sodu par nokavējumu** var piemērot papildus šajā pantā paredzētajiem **nokavējuma procentiem**.

Ārzemēs

Rakstu autore: [Dace Everte](#)

Pagarina apgrieztās maksāšanas piemērošanu kokmateriāliem

2024.gada 6.decembrī EP ierosinājusi pieņemt padomes ieviešanas lēmumu attiecībā uz apgrieztās PVN maksāšanas kārtības pagarināšanu kokmateriāliem, kas ir atkāpe no PVN direktīvas normām. Eiropas Komisija attiecīgo priekšlikumu bija iesniegusi 2024.gada 21.novembrī.

Igaunija gatavojas elektronisko rēķinu ieviešanai

Normatīvo aktu projekti tiks sagatavoti 2025.gada 1.ceturksnī. Plānots, ka regulējums stāsies spēkā no 2027.gada 1.janvāra. PVN deklarācijās būs jāuzrāda visi piegādes un iegādes rēķini, izņemot no PVN atbrīvotos un ar 0% PVN apliekamos darījumus.

Rakstu autore: [Aija Lasmane](#)

ES dalībvalstis mudina ieviest jaunus nodokļu noteikumus tabakai

2024. gada 9. decembrī sešpadsmit ES dalībvalstis ir nākušas klajā ar deklarāciju, aicinot Eiropas Komisiju veikt pasākumus, lai modernizētu tabakas aplikšanu ar nodokli, jo īpaši atjauninot Tabakas nodokļu direktīvu (Padomes direktīva 2011/64). ES dalībvalstis, kas atbalsta šo atzinumu, ir Beļģija, Bulgārija, Horvātija, Čehija, Dānija, Igaunija, Somija, Francija, Vācija, Īrija, Latvija, Portugāle, Nīderlande, Slovākijas Republika, Slovēnija un Spānija.

Sešpadsmit ES dalībvalstis uzskata, ka kopš Tabakas nodokļu direktīvas pēdējās aktualizācijas 2011. gadā Eiropas tabakas tirgus ir būtiski mainījies, parādoties jauniem produktiem, kas lietošanas un veselības apdraudējuma ziņā ir salīdzināmi ar tradicionālajiem tabakas izstrādājumiem. Saskaņā ar pašreizējo direktīvu šie izstrādājumi neietilpst tabakas nodokļu darbības jomā.

Rezultātā dalībvalstis ir rīkojušās tieši valsts līmenī saistībā ar šiem produktiem, izraisot ES iekšējā tirgus sadrumstalotību un izkropļojumus.

Šīs bažas tika paustas jau Padomes 2020. gada 2. jūnija secinājumos, kuros dalībvalstis aicināja Eiropas Komisiju iesniegt Padomei tiesību akta priekšlikumu, kas ļautu izstrādāt vienotu pieeju jaunajai situācijai.

Gaidāmā Polijas prezidentūra Eiropas Savienības Padomē publicē programmu ar tiešo, netiešo nodokļu prioritātēm

Gaidāmā Polijas prezidentūra Eiropas Savienības Padomē ir publicējusi savu programmu, kurā noteiktas sava termiņa nodokļu prioritātes.

Saskaņā ar programmu Polijas prezidentūra “rīkosies, lai atbalstītu ES konkurētspēju, novēršot kaitīgu nodokļu konkurenci”, jo īpaši atjauninot to jurisdikciju sarakstu, kuras nesadarbojas.

Turklāt prezidentūra apņemas turpināt darbu pie DAC9, lai palīdzētu starptautiskajiem uzņēmumiem izpildīt minimālās nodokļu direktīvas iesniegšanas pienākumus un nodrošināt, ka direktīva pilnībā atbilst ESAO otrajam pīlāram.

Netiešo nodokļu jomā prezidentūra koncentrēsies uz PVN plaisas novēršanu, īpaši e-komercijas sektorā, plānojot legalizēt importēto preču tālpārdošanu, izmantojot elektroniskās saskarnes PVN noteikumiem un administratīvās sadarbības pasākumiem digitālajam laikmetam (ViDA) un importēto preču tālpārdošanai.

Polijas prezidentūra plāno arī virzīties uz priekšu Enerģijas nodokļu direktīvas (2003/96) pārskatīšanā un, ja Eiropas Komisija iesniegs priekšlikumu, strādāt pie tabakas izstrādājumiem piemērojamās likmes.

Kas attiecas uz muitu, prezidentūra ir paredzējusi turpināt muitas savienības reformas centienus. Tas ietvertu ES Muitas iestādes izveidi, īpašu uzmanību pievēršot muitas attiecībām ar valstīm, kas robežojas ar Eiropas Savienību, un atbalstot ES Robežu muitas alianses izveidi, lai uzlabotu robežu pārvaldības koordināciju un ES sankciju pret Krieviju un Baltkrieviju ieviešanu.

Polijas prezidentūrai veltītā tīmekļa vietne, kurā tika publicēta programma, jau ir tiešsaistē. Tīmekļa vietnē ir iekļauta arī informācija par prezidentūru, un tajā tiks publicētas ziņas un notikumi visa Polijas pilnvaru termiņa laikā.

Polija būs Eiropas Savienības Padomes prezidējošā valsts no 2025. gada 1. janvāra līdz 30. jūnijam.

Tiek iedarbināta lielākās labvēlības režīma klauzula Francijas un Latvijas nodokļu konvencijā

Saistošajos komentāros, kas tika izdoti 2024. gada 16. oktobrī, Francijas nodokļu iestādes paziņoja, ka daži procentu un autoratlīdzības maksājumi var tikt atbrīvoti no ieturējuma nodokļa saskaņā ar Francijas un Latvijas nodokļu konvenciju, jo tiek aktivizēta konvencijas vislielākās labvēlības režīma (*most favored nation (MFN)*) klauzula.

Nodokļu konvencijā var būt iekļauta vislielākās labvēlības klauzula, saskaņā ar kuru katra līgumslēdzēja valsts piekrīt paplašināt priekšrocības no zemākas likmes vai ierobežotas darbības jomas attiecībā uz noteiktiem ienākumiem (piemēram, dividendēm, procentiem vai honorāriem), ja pēc parakstīšanas vai ierakstīšanas konvencijas spēkā stāšanās brīdī viena no līgumslēdzējām valstīm noslēdz konvenciju ar trešo valsti, kas paredz šādu zemāku likmi vai ierobežotu darbības jomu.

Nodokļu konvencija starp Franciju un Latviju, kas tika parakstīts 1997.gada 14.aprīlī un stājās spēkā 2001.gada 1.maijā, satur šādu MFN klauzulu.

Tā paredz, ka gadījumā, ja kāda konvencija starp Latviju un OECD valsti, kas stājās spēkā pēc Latvijas un Francijas nodokļu konvencijas spēkā stāšanās dienas, paredz labvēlīgākus nosacījumus attiecībā uz autoratlīdzību vai procentiem, kas tiek maksāti par banku aizdevumiem, kas rodas Latvijā, nekā tie ir paredzēti. jo konvencijā ar Franciju šādi izdevīgāki nosacījumi tiks automātiski piemēroti Francijas un Latvijas nodokļu konvencijas ietvaros, sākot no līguma spēkā stāšanās dienas.

Turklāt MFN klauzula paredz, ka gadījumā, ja Latvija pieņems šaurāku autoratlīdzības definīciju, šī definīcija automātiski tiks piemērota Francijas un Latvijas nodokļu konvencijas ietvaros.

MFN klauzula tika aktivizēta pēc nodokļu konvencijas starp Latviju un Japānu stāšanās spēkā 2017. gada 5. jūlijā. Rezultātā:

- Procenti, kas tiek maksāti par bankas izsniegtajiem aizdevumiem, kas izriet no līgumslēdzējas valsts, kuras patiesā labuma guvējs ir otras līgumslēdzējas valsts rezidents, tiks aplikti ar nodokļiem tikai tajā valstī, kurā faktiskais īpašnieks ir rezidents (0% ieturējuma nodokļa likme, samazināta no 10 % iepriekš).
- Autoratlīdzība, kas rodas no līgumslēdzējas valsts un kuras faktiskais īpašnieks ir otras līgumslēdzējas valsts rezidents, tiks aplikta ar nodokļiem tikai tajā valstī, kurā faktiskais īpašnieks ir rezidents (0% ieturējuma nodokļa likme, samazināta no 5% vai 10% iepriekš).
- Jebkāda veida maksājumi, kas veikti par televīzijas vai radio filmu un ierakstu autortiesību izmantošanu vai izmantošanas tiesībām, kā arī par rūpnieciskā, komerciālā vai zinātniskā aprīkojuma izmantošanu vai lietošanas tiesībām, tiek izslēgti no autoratlīdzības definīcija.

Šie noteikumi tiek piemēroti ar atpakaļejošu spēku no 2017. gada 5. jūlija (Latvijas un Japānas līguma spēkā stāšanās datums).